

DONJOGRADELSKI BLOKOV I - KATEGORIZACIJA I MJERE ZAŠTITE

Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode u suradnji s Društvom arhitekata Zagreba organizirao je izložbu *Donjogradski blokovi - kategorizacija i mjere zaštite*, koja je otvorena 25. rujna 2007. u *Društvu arhitekata Zagreba* u Zagrebu.

Izložba prikazuje 16 zagrebačkih donjogradskih blokova koji obuhvaćaju oko 450 kuća, a na izložbi je omogućeno i digitalno pregledavanje građe.

devine i svih karakterističnih elemenata koji tvore povijesno određenje prostora.

S otvaranja izložbe

predstavljaju najneposrednija svjedočanstva o bogatstvu i raznolikosti ukupnog kulturno - povijesnog i društvenog razvoja. Problematiku zaštite i očuvanja kulturnih dobara uređuje *Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* iz 1999. kojim je određeno da su kulturna dobra – kulturna baština, od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku. Zakon, kao pravni okvir

zaštite, uspostavlja načela, kriterije te procedure i postupak za zaštitu kulturne baštine, a određuje kategorije - vrste kulturnih dobara. Zaštita kulturnih dobara ima za cilj da se ona očuvaju kao baština budućim naraštajima, stvore uvjeti za njihov opstanak i poduzimanje mjera potrebnih za njihovo redovito održavanje, spriječe radnje kojima bi se mogla ugroziti njihova vrijednost te uspostaviti uvjete da kulturna dobra prema svojoj namjeni i značenju služe potrebama pojedinca i općem interesu. Konzervatorskom podlogom za GUP utvrđeni su ciljevi i načela zaštite:

- Povijesni identitet prostora grada mora se u cijelosti očuvati u svim karakterističnim elementima i dijelovima koji tvore njegovo povijesno određenje te afirmirati kvalitetom novoga građenja.
- Kvalitetu i raznolikost u arhitekturi, time i u slici grada, treba poticati kao nastavak duge urbane i graditeljske tradicije grada, uz obvezu očuvanja njegove povijesne slike i karakterističnih prepoznatljivih povijesnih vizura.
- Interdisciplinarnim mjerama valja osigurati uvjete za zaštitu vri-

Područje donjogradskih blokova prikazanih na izložbi

Cilj izložbe jest da se na primjeru dijela središnjeg prostora povijesne urbane cjeline grada Zagreba – blokova za koje je predviđena izrada *Detaljnog plana uređenja*, upozna javnost, posebno struku s konzervatorskim pristupom kategorizaciji građevnog fonda te mjerama zaštite građevina kojima se stvaraju pretpostavke za očuvanje i najpovoljniju spomeničku prezentaciju i same gra-

Na otvorenju izložbe govorili su Doris Kažimir, pročelnica *Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode* i Igor Franić, predsjednik *Društva arhitekata Zagreba*.

Kulturna baština, njezina zaštita i integriranje u životni okvir suvremenog društva bitan je element u procesu urbanog planiranja i prostornog uređenja, osobito kada se radi o povijesnim gradskim cjelinama koje

jednosti kulturne i prirodne baštine te kontinuirani razvoj grada.

Radi provedbe navedenih ciljeva i načela, Zavod kao nadležno tijelo provodi detaljniju konzervatorsku obradu – kategorizaciju i mjere zaštite građevina na području zaštićenih kulturno - povijesnih cjelina.

POSLOVNI I STAMBENI TORNJEVI NA LANIŠTU

Poslovni toranj od 46 katova i stambeni neboderi visoki od 9 do 25 katova gradit će se u Zagrebu između Jadranske avenije i Save. To je vizija prostora na potezu od rotora do buduće Sveučilišne bolnice, kako su je zamislili arhitekti iz dvaju arhitektonskih studija *Urbane tehnike* i *Crkano*. Njihov rad osvojio je prvu nagradu na nedavnom natječaju u organizaciji *Društva arhitekata Zagreba* i naručitelja tvrtke *CCS Ulaganja*.

Osim divovskoga poslovnog tornja, projektanti su zamislili i 23 stambeno-poslovna nebodera visine do 25 katova, prvi put pošto je GUP-om iz 1986. zabranjena gradnja visokih stambenih zgrada. Novi GUP odnedavno dopušta gradnju stambenih zgrada viših od devet katova.

Dražan Plevko iz *Urbanih tehnika* ističe kako je to područje vitalne točke ulaska u grad, gdje se spajaju prva hrvatska autocesta i Jadranska avenija. Brza cesta i potreba za dinamičnim ulaskom u grad nametnula je vertikalnu kao najprimjereniji oblik, pa se na prostoru neposredno prije prelaska rijeke i ulaska u grad zamislilo veliki neboder koji predstavlja prestiž u poslovnom svijetu i pokazuje snagu investitora.

Pretežno stambena zona prostire se na 15,8 hektara nasuprot Areni Zagreb, Laništu i planiranom velikom trgovačkom centru.

Stambeno naselje napola će razdijeliti Jarunski most. Predviđeno je oko tisuću i petsto stanova za otprilike pet tisuća stanovnika.

U neposrednoj blizini velikog tornja, između staroga pješačkog i željezničkog mosta, gradit će se zgrada Zagrebačke županije sa 17 katova.

Ideju za projektiranje ovog prostora arhitekti su dobili od matrice dijela Zapruda gdje su izgrađeni neboderi. Naselje se s pješačkim mostom preko Save planira povezati s Jarunom. Planira se gradnja dvaju vrtića i osnovne škole. Graditelji su parkirališta smjestili ispod razine savskog nasipa. Naselje će se prometno povezati s gradom cestom koja će se graditi s vanjske strane nasipa, kako se ne bi opteretila Jadranska avenija. Cesta istočno vodi do rotora, a zapadno od rotora koji spaja Vatikansku ulicu s Laništem. Gradnja stambenog naselja mogla bi uslijediti ubrzo jer se na njegovu mjestu nalazi neizgrađeno zemljište koje je lakše otkupiti, za razliku od prostora sjeverno od rasadnika, gdje ima mnogo kuća i vlasnika.

2. KONGRES HRVATSKIH ARHITEKATA

Kongres hrvatskih arhitekata trienalna je manifestacija koja se bavi suvremenim izazovima arhitekture i nastoji prenijeti strukovnu diskusiju

što široj publici, a održan je od 18. do 20. listopada 2007. u Opatiji. Kongres su zajednički organizirali Udruženje hrvatskih arhitekata i Razred arhitekata Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu.

Trodnevna konferencija okupila je istaknute arhitekate, urbaniste i teoretičare koji su u otvorenom formatu predavanja i panel - diskusija predstavili svoje poglede na temu kongresa i prezentirali vlastite metode rada.

Tema kongresa bila je posvećena aktualnim pitanjima izgradnje prostora. Prvi Kongres hrvatskih arhitekata održan je 2004. u Zadru, s nazivom Gradnja na obali, tijekom kojeg je usvojen dokument 10 prijedloga za nacionalnu politiku arhitekture koji je prezentiran javnosti i nosiocima prostorne politike kao inicijativa organizatora kongresa.

Tema ovogodišnjeg Kongresa bila je *Odgovornost*. Nestanak velikih ideologija i stvaranje novih društvenih sustava otvorio je i pitanje uloge arhitekta. Suvremena percepcija arhitekture zasnovane na tradiciji moderne, naslijeđa '68 te u hrvatskom slučaju socijalističkoga političkog sustava, vidi društvenu odgovornost arhitekata kao dominantno obilježje profesije. No u trenutku kada prazninu

S okruglog stola *Arhitektura i politika*, foto: arhiv UHA, Tea Cimas

nakon nestanka velikih retorika popunjavanja konzumerizam, postavlja se pitanje kako biti stvarno kritičan i društveno odgovoran?

Tema *Odgovornost* motivirana je suvremenim dilemama o ulozi arhitekata. Paradoks je situacije da u trenutku kada arhitekti nemaju nikakav utjecaj, što su aktualni veliki gradski projekti jasno pokazali, njihova je javna percepcija sasvim drukčija, kao utjecajnih i izravno odgovornih osoba. Mogu li arhitekti prihvatiti ovu odgovornost? Koji je odgovor arhitektonske profesije na nove okolnosti?

Kongres je pokušao odgovoriti na ova pitanja diskusijom o arhitektonskim politikama, arhitektonskoj praksi, urbanističkim strategijama, ulozi arhitektonskog istraživanja te prezentaciji osobnih pristupa arhitekata pitanju javnog prostora i njihove metode rada.

Tijekom tri dana odabrani predavači predstavili su svoje odgovore na temu kongresa i metode rada, dok su panel - diskusije bile koncentrirane na teme Politika – arhitektura, Arhitektonske politike, Nizozemsko – hrvatska praksa, Arhitektonsko – urbanistička istraživanja, Urbanizam – gradske strategije.

U sklopu Kongresa otvorene su tri izložbe; Izložba European Union Prize for Contemporary Architecture Mies van der Rohe Award, Godišnja izložba ostvarenja hrvatskih arhitekata te Project Zagreb: Transition as Condition, Strategy, and Practice, Sveučilišta Harvard.

NORME I GRAĐANI: DOPRINOS DRUŠTVU

Hrvatski zavod za norme (HZN), kao nacionalno normirno tijelo Republike Hrvatske i član međunarodnih organizacija za normizaciju ISO i IEC, obilježio je Svjetski dan norma u Republici Hrvatskoj. Taj se dan,

14. listopada, obilježava tradicionalno u svijetu odabranim sloganom i porukom, a ove je godine to *Globalno selo*, koju svojim članicama upućuju čelnici međunarodnih organizacija za normizaciju ISO, IEC i ITU.

"Globalno selo" svojim građanima donosi široki niz prava i obveza. To su, između ostaloga, pravo na sigurnost, zdravlje i pristup informacijama te obveza zaštite okoliša i poštovanja sigurnosti, imovine i privatnosti drugih. Norme pomažu građanima da ostvare ta prava i ispune obveze. To čine, primjerice, tako što građanima pružaju informacije i zaštitu, osiguravaju kvalitetu i sigurnost proizvoda i usluga, utvrđuju zahtjeve ili daju upute u odnosu na okoliš i druga pitanja važna za građane, uključujući društvenu pravednost, zdravlje, sigurnost, informacije i komunikacije te poštnu trgovinu.

Rad IEC-a, ISO-a i ITU-a na razvoju međunarodnih norma otvara tržišta, ali i pridonosi zaštiti okoliša, sigurnosti, zdravlju i pristupu informacijama i znanju. Međunarodne norme u sve većoj mjeri pomažu pri uklanjanju prepreka između bogatih i siromašnih zemalja. Normizacija pomaže pri osiguravanju veće kvalitete po nižoj cijeni, tako što potiče konkurenciju među trgovcima. Potrošačima olakšava da pri kupnji odaberu opremu ili usluge na osnovi obaviještenosti.

Međunarodna normizacija postoji već gotovo 150 godina. Danas, uz shvaćanje da norme mogu nadaleko proširiti tržište za tehnološke inovacije, industrija ulaže milijarde dolara u normizaciju. Norme potiču zdravu trgovinu i pravesne cijene. Globalne norme razvijene s pomoću otvorenih procesa i suglasjem svih zainteresiranih strana omogućuju pristup globalnim tržištima.

Na putu prema budućnosti, rad IEC-a, ISO-a i ITU-a i dalje će olakšavati razvoj i širenje novih tehnologija koje

pokreću svjetsko gospodarstvo, pridonoseći dobrobiti svih stanovnika svijeta.

T. Vrančić

GRAĐEVINARIMA POVEĆANA NAJNIŽA PLAĆA I REGRES

U prostorijama Saveza samostalnih sindikata Hrvatske na Krešimirovu trgu u Zagrebu, Mirko Štorga, predsjednik Sindikata graditeljstva Hrvatske, Ružica Frček, predsjednica Nezavisnog sindikata građevinar Hrvatske i Zdenko Mučnjak, dopredsjednik Hrvatske udruge sindikata, s jedne strane, te Boris Čupić, predsjednik Udruge poslodavaca graditeljstva Hrvatske, s druge strane, potpisali su 1. listopada ove godine Kolektivni ugovor o izmjenama i dopunama Kolektivnog ugovora za graditeljstvo od 7. prosinca 2001.

Ovim, petim izmjenama i dopunama poboljšana su materijalna prava zaposlenih u graditeljstvu, odnosno povećana im je najniža plaća i jednokratni dodatak na plaću (regres). Tako je građevinarima od 1. listopada ove godine najniža osnovna bruto plaća povećana s 2.250,00 kuna na 2.400,00 kuna, i to do 31. prosinca 2007. To znači da su najniža osnovna plaća kao i najniže plaće pojedinih grupa zanimanja povećane 6,7 posto. Od 1. siječnja 2008. najniža će se osnovna plaća određivati u visini najniže osnovice za obračunavanje i plaćanje doprinosa za obvezatna osiguranja prema posebnim propisima. Povećan je i regres s 1.500,00 kuna na 1.800,00 kuna.

TRI NOVA NADVOŽNJAKA NA KORIDORU VC

Tvrtka Đuro Đaković Montaža priopćila je 15. listopada kako su radnici te tvrtke tjedan dana ranije završili najveći dio radova na izgradnji triju

cestovnih nadvožnjaka na međunarodnom prometnom koridoru Vc, na dionici Osijek – Đakovo autoceste Beli Manastir – Osijek – Svilaj – Ploče.

Izgradnju tih nadvožnjaka radnici Montáže počeli su u siječnju 2007., nakon uspješnog završetka radova na izgradnji cestovnog nadvožnjaka preko željezničke pruge Zagreb – Vinkovci kod Starih Perkovaca na dionici Đakovo – Sredanci iste autoceste. Dionica Osijek – Đakovo duga je 32,5 kilometara i najduža je dionica te autoceste. Navučen je i posljednji dio čelične konstrukcije najdužeg nadvožnjaka Jošava dužine 253 metara, čime su radovi na izradi i montaži čelične konstrukcije privedeni kraju. Tijekom proteklih deset mjeseci na gradilištima nadvožnjaka Jošava, Hrastinka i Topolina montirano je ukupno 3.341 tona čelične konstrukcije. Naručitelj radova bile su Hrvatske autoceste (HAC), a ugovorena sredstva za sve radove bila su 87,9 milijuna kuna. Prvi dio autoceste, prozване Slavonica, na dionici od Sredanaca do Đakova trebao bi se otvoriti krajem listopada. Istodobno bi se trebalo započeti i s izgradnjom drugog dijela koridora Vc od Đakova prema Osijeku koji bi trebao biti završen do kraja 2008.

U ZAŠTITU OKOLIŠA U 2006. INVESTIRANO 1,76 MILIJARDI KUNA

Ukupne su investicije za zaštitu okoliša u 2006. bile 1.766.631 tisuća kuna. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, investicije na kraju proizvodnog procesa činile su 84,04 posto (1.484.786 tisuća kuna), a investicije u integrirane tehnologije 15,96 posto (281.845 tisuća kuna).

Od ukupnih investicija, investicije za zaštitu zraka i klime činile su 13,38 posto (236.316 tisuća kuna), gospodarenje otpadnim vodama 54,23 posto (957.919 tisuća kuna), gospodarenje otpadom 11,51 posto

(203.321 tisuća kuna), zaštita i sanacija tla, podzemnih i površinskih voda 18,20 posto (321.566 tisuća kuna), smanjenje buke i vibracija 1,06 posto (18.743 tisuća kuna), zaštita biološke raznolikosti i krajolika 0,63 posto (11.227 tisuća kuna), zaštita od zračenja 0,03 posto (619 tisuća kuna) i ostale djelatnosti zaštite okoliša 0,96 posto (16.920 tisuća kuna).

Ukupni prihodi od djelatnosti povezanih sa zaštitom okoliša u 2006. bili su 1.808.888 tisuća kuna, od čega prihodi od naknada za zaštitu 86,24 posto (1.559.982 tisuća kuna), prihodi od prodaje nusproizvoda koji su rezultat djelatnosti povezanih sa zaštitom okoliša 12,86 posto (232.496 tisuća kuna) i uštede nastale radi vlastite upotrebe nusproizvoda koje su rezultat djelatnosti povezane sa zaštitom okoliša 0,90 posto (16.410 tisuća kuna). Prihodi od zaštite zraka i klime činili su 36,92 posto (667.701 tisuća kuna), gospodarenja otpadnim vodama 24,08 posto (435.522 tisuća kuna), gospodarenja otpadom 35,30 posto (638.401 tisuća kuna), zaštite i sanacije tla, podzemnih i površinskih voda 1,78 posto (32.234 tisuća kuna), smanjenja buke i vibracija 0,14 posto (2.669 tisuća kuna), zaštite biološke raznolikosti i krajolika 0,87 posto (15.739 tisuća kuna) i ostalih djelatnosti zaštite okoliša 0,91 posto (16.622 tisuća kuna).

U 2006. IZGRAĐENO JE 21.905 STANOVA

Prošle je godine u Hrvatskoj završeno 10.897 zgrada, od kojih je 8.657 (79,4 posto) stambenih i 2.240 (20,6 posto) nestambenih (poslovno – stambenih), pokazuju podaci Državnog zavoda za statistiku.

Površina završenih zgrada iznosila je 4.489.874 četvornih metara, što je 10,9 posto više nego u 2005. godini. U 8.657 stambenih zgrada bilo je 21.905 stanova, pretežno u novogradnjama, a kad se tome pridodaju sta-

novi koji su obnovljeni od ratnih oštećenja, dobije se 22.121 stan. Prema vrsti radova, pretežan broj stanova - 93,1, posto ili 20.588 stanova, izgrađen je kao novogradnja (uključujući i obnovu teško oštećenih stanova u ratu i dr.), 6,5 posto ili 1.439 stanova izgrađeno je dogradnjom/nadogradnjom postojećih zgrada, a 0,4 posto ili 94 prenamjenom nestambenog prostora u stambeni.

Najviše stanova izgrađeno je u zgradama s tri i više katova – 13.235, u zgradama sa dva stana – 2.216, s jednim stanom – 4.947, a u nestambenim je zgradama 190 novih stanova. Najviše je dvosobnih stanova (6.259), trosobnih je stanova (5.900), četverosobnih je 3.847, jednosobnih 2.893, peterosobnih 1.521, a sa šest i više soba izgrađena su 1.044 stana.

Najveći broj zgrada i stanova izgrađeno je u Zagrebu (1.225 zgrada, od kojih su 1.064 stambene), a slijedi Primorsko-goranska županija (992 zgrade, od kojih su 842 stambene), dok se najmanje gradilo u Krapinsko-zagorskoj županiji (240 zgrada, od kojih su 144 stambene).

No, prema podacima Odjela za statistiku Gradskog zavoda za prostorno uređenje, u Zagrebu su u prvih šest mjeseci ove godine završena 802 stana, što je 27,7 posto manje nego u istom razdoblju prošle godine kad ih je završeno 1.110. Konačni godišnji rezultat ovisit će o dovršetku gradnje započetih stanova kojih je 7.350. Broj nedovršenih stanova u prvoj polovici ove godine veći je 22,3 posto nego u istom razdoblju lani.

POČELI RADOVI NA UREĐENJU DRUGE CIJEVI TUNELA SV. ROK

Božidar Kalmeta, ministar mora, turizma, prometa i razvitka, proglasio je 28. rujna 2007. početak radova na uređenju lijeve cijevi tunela Sveti Rok na autocesti Zagreb - Split.

Tom je prilikom ministar Kalmeta naglasio kako je drugi prometni smjer kroz tunel prioritet jer je kroz njega ovoga ljeta prolazilo više od 30 tisuća vozila, a prometni čepovi stvarali su kolone s obje strane tunela duge i do 10 kilometara. Sveča

nost je značila i skori početak radova i na uređenju lijeve cijevi tunela Mala Kapela. Da podsjetimo, za uređenje druge cijevi tunela Sveti Rok na javnom međunarodnom natječaju izabrana je domaća poslovna udruga koju čine *Hidroelektra niskogradnja*

i *Konstruktor-inženjering*, dok je za Malu Kapelu izabrana isto tako domaća poslovna udruga koju čine *Viadukt* i *Strabag AG*. Predviđa se da će radovi trajati 18 mjeseci te da bi uređenja drugih cijevi oba tunela trebala biti završena prije ljeta 2009.

Andreja Vlahović